

Ivan Kušan • KOKO I DUHOVI

Nakladnik:

*Znanje d. o. o.*

*Mandićeva 2, Zagreb*

Za nakladnika: *Zvonimir Čimić*

Glavni urednik: *Davor Uskoković*

Urednica: *Vera Barić*

Ilustracije: *Srdana Modrinić*

Tehnički urednik: *Vedran Sinovčić*

Korektorica: *Vera Barić*

Dizajn omota: *Šesnić & Turković*

Tisak: *Znanje d. o. o.*

*Mandićeva 2, Zagreb – rujan 2011.*

ISBN 978-953-324-317-7

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu

Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 776758

**IVAN KUŠAN**

# **KOKO I DUHOVI**



Copyright © Ivan Kušan, Zagreb, 1970.

# I.

## SEDAM KAPI KRVI

— Ne moraš mi vjerovati, ali je sve zaista tako bilo. Nisam ništa izmislio ni dodao — dovršio je Koko priču pozorno se zagledavši u novog prijatelja.

Prošlo je već podosta vremena otkako se obitelj Milićevih preselila sa Zelenog Vrha u grad. Oni su to već odavno željeli, ali je u gradu bilo malo stanova i teško je bilo uloviti čak i neku praznu sobicu. Ipak, imali su sreću, pa se tako Koko našao u sasvim novom kraju. Bio je isprva usamljen, te je stoga bio presretan da može razgovarati s novim zncancem, Zlatkom Brnčićem koji je stanovao nekoliko kuća niže, također u Heinzelovoj ulici.

— Hm, malo je nevjerojatno — reče Zlatko, visok, koščat dječak, kratke, grgurave kose i snažnih vilica — ali kad kažeš da ima i knjiga o tome, onda ti vjerujem. Kad ćeš mi je posuditi?

— Kad god hoćeš. Sutra. Samo... — tu se Koko počeo izi lijevog uha — samo... znaš... nije baš sve onako kao što sam ti ja pričao...

— Kako to?

— Pa znaš, pisac je koješta izmijenio. Na nekim mjestima je ispalo, kao da sam se ja bojao lopova, a to je, naravno, glupost. Mene uopće nije bilo strah...

— A kako se zove knjiga?

— »Uzbuna na Zelenom Vrhu«. Malo glup naslov, ali što ćeš, nije taj pisac sve to proživio onako kao mi. To je njemu ispričao otac jednog mog prijatelja s Vrha. Ja zapravo mislim da bi se roman morao zvati »Koko i lopovi«.

— Zašto?

— Pa ja sam bio glavni — svečano reče dječak isprisivši se, a svaka mu se vlas na glavi odvoji od svojih susjeda, baš kao u ježa koji se brani.

Sjedili su u travi, na skladištu starog željeza koje se nalazilo prekoputa Zlatkove kuće i koje je pripadalo njegovu stricu. Samo, vlasnik je već odavno prestao trgovati, tako da je cijelo mjesto bilo dosta zapušteno i nalik na neko neobično groblje. Bilo je tu svega: od hrđavih čavala i tračnica, do kostura prastarih automobila i velikih kotača zamašnjaka. Posred tog krša stajae čudesna neka piramida kojoj nitko nije znao prave svrhe. Dječaci bi se u tren oka mogli na nju uzverati i odozgo promatrati svijet pod sobom osjećajući se kao stražari koji budno moraju bdjeti nad vrijednim blagom. Voljeli su to skladište jer je, ovako samotno i napušteno, skrivalo u sebi nešto tajnovito i pomalo stravično, pa im se činilo da se nalaze negdje daleko izvan ovog svijeta.

— Knjige nikada ne lažu — izusti Zlatko nekako više za sebe i sjede na debelu željeznu osovinu. Otkako mu je novi poznanik ispričao svoje neobične doživljaje, uvidio je da će ga morati mnogo više cijeniti i više mu vjerovati. Jer, i on je imao svoju tajnu, koju još nikome nije priopćio. Osjećao je da dolazi trenutak kad će moći o tome s nekim ozbiljno porazgovarati. Zasad se ipak odlučio samo upitati, kao da želi još bolje iskušati svog kuštravog susjeda:

— Kako ti se sviđa u novom stanu?

— Oh, divno je. Ne mogu zamisliti da smo prije uopće mogli stanovati u onakvoj kolibici. A sada, to je prava divota...

— Htio sam te, zapravo, pitati — košćati dječak ponovo spu-

zne u travu s oblog željeza — nisi li primijetio što neobično u kući?

— Ovdje... kod nas? — začudi se Koko pozorno ga promotrivši.

— Da... znaš — zbunio se Zlatko udarajući petama po zemlji — u vašem stanu... znaš li tko je stanovao prije vas?

— Znam, neki starac. On je nedavno umro, tako smo mi i dobili stan. Da u toj kući, iznad nas, ne stanuje tetka onog malog Tome o kome sam ti pričao, nikad ne bismo dobili stan... Ali, zašto me to pitaš?

— Bio je to strašno, strašno škrt i vrlo čudan čovjek. Bio je bolestan, moj tata ga je liječio, ali nije htio plaćati za lijekove. A nekoć je bio bogat trgovac i sigurno je dosta uštedio. Nikome nije ostavio ništa, a ima siromašnu kćerku.

— Je li? Ništa nisam znao o njemu. Ali, što si me pitao ono o kući? Nisam li primijetio što čudno?

— Da — odvrti tiho Zlatko i obori pogled. — Čuj, Koko, nešto ću ti reći, ali mi moraš obećati... moraš mi obećati da nećeš nikome reći... i da se nećeš smijati.

— Obećavam, časna riječ.

— Ne, to nije dosta — zavrta Zlatko glavom — prvo se moramo pobratimiti.

— Pobratiti... što to? — zgranu se Koko budući da je njegov novi prijatelj postajao sve tajnovitiji; čak mu je i glas postao drukčiji, dublji i mekši.

— Pobratimiti, to jest da postanemo kao braća. Treba nam se krv pomiješati.

— Krv da nam se pomiješa? Tvoja i moja? Pa kako ćemo to učiniti? — začuđeni dječak širio je oči i usta ne znajući pravo što da misli.

— To je bar jednostavno. Zar nisi nikada čitao o tome? Ti sebi zarežeš prst, i ja zarežem u svoj prst. Onda kapnemo jedan

drugome tri kapi krvi u ranu. Tada smo braća iako nemamo iste roditelje i tada možemo jedan drugome sve reći i bez časne riječi.

Koko je problijedio kao nebo iznad njega; sunce je već bilo zašlo za krovove. Promucao je jedva čujno:

— Misliš li ti ozbiljno? Da se porežemo po prstu? Čime da se porežemo?

— Nožem, naravno — veselo reče Zlatko i u tren oka izvuče iz hlača povelik džepni nožić i rasklopi ga. Sječivo bljesnu, a nož škljocnu, tako da Koko uzmakne za cio pedalj. — Pa ne bojiš se valjda? Kad se nisi bojao onih lopova koji su te htjeli ubiti, onda se sigurno nećeš bojati ni nožića.

— N-ne, n-ne bojim s-se — promuca dječak kako bi sačuvao dostojanstvo i kako njegov suhonjavi drug ne bi posumnjao u priču što mu ju je maločas ispriповjedio i u kojoj je toliko govorio o svojoj hrabrosti. — To ćemo sutra uraditi, je li?

— Ne, što bismo čekali do sutra? Osim toga, ne bih ti mogao odmah reći ono što sam htio.

— Reži — odlučno će odjednom Koko ispruživši ruku i stegnuvši vilice. Nije smio pokazati da je kukavica.

— Svaki mora sâm zarezati. I to u lijevu ruku — spokojno i hladnokrvno odvrati Zlatko baš kao da je riječ o siru, a ne o njihovim prstima.

Koko je drščućom šakom prihvatio nož i još jače stisnuo zube. Prislonio je oštricu na jagodicu i zatvorio oči. Dvije suze iskra-doše mu se ispod zatvorenih kapaka, ali ih je on spretno i krišom obrisao. Tada je svečano rekao »evo« i pružio oružje budućem pobratimu.

Zlatko je začas obavio svoj dio posla. Onda je podigao uvis ranjeni kažiprst, dohvatio desnicom šaku svoga druga i iscijedio na okrvavljeno mjesto tri kapi krvi. Koko je odmah, bez riječi, učinio isto, čak je darežljivo darovao jednu kap više, da se prijateljstvo što čvršće zapečati.



— Sad nema više nikakvih tajni među nama i mi moramo učiniti jedan za drugoga sve što možemo — progovori Zlatko nešto glasnije i ponovo se premjesti na osovinu. U mraku, koji je brzo osvajao, njegov glas je zvučao sve tajanstvenije i čudnije. I odjednom je zapitao: — Vjeruješ li ti u duhove?

— Ne vjerujem — odvratio je brzo drugi dječak iznova začuđen neobičnim pitanjem, ali je zatim promislio i tiše dodao: — Ja mislim da ne vjerujem.

— Ja, vidiš, nisam siguran. Ima knjiga koje pričaju o njima, ima opet drugih koje tvrde da ne postoje i da je sve izmišljotina. Ja osobno mislim da to ovisi o klimi.

— O čemu?

— O klimi. O vremenskim prilikama u pojedinim zemljama: koliko pada kiše, koliko traje zima, je li ljeti prevruće i tako dalje, razumiješ. Ja se sve bojim da je kod nas povoljna klima.

— Za duhove?

— Naravno. Nije baš prevruće, nije ni prehladno. Zime nisu predugačke, a oni po jakoj zimi ne mogu izlaziti da se ne prehlade, jer imaju na sebi samo bijele plašteve. Zato sigurno ne vole sjeverne krajeve.

— A zašto mi sad govoriš o tome? Kakve to veze ima s onim što si me pitao? — nestrpljivo upade Koko premještajući se na travi i držeći ranjeni prst u zraku ne znajući što bi s njime.

— Najčešće se vraćaju kojekakvi stari škrci kojima je žao što nisu ugodnije i ljepše živjeli na ovome svijetu, a imali su para da ispune svaku svoju želju. I ja mislim...

— Ti misliš da bi stari Vincek, u čijem smo sada stanu, da bi on... — skoči Koko na noge i ne dovrši.

— Nisam baš to rekao — mirno će Zlatko odigavši glavu i pogledavši svog uznemirenog pobratima — ali, nikad se ne zna. Ako što neobično primijetiš, svakako mi kaži. Jer, zar ti nije čudno što ste tako lako dobili stan? Kako to da se nitko nije otimao o nj, a toliki ljudi traže stanove? A?

Koko se nije mogao snaći. Istina, znao je da su došli do stana zato što je u istoj kući stanovala tetka njegovog druga sa Zelenog Vrha, Tome Branjca, koja ih je odmah obavijestila da će stan biti prazan, tako da su prvi podnijeli molbu. Prema tome nije bilo ni govora o tome da se tko ne bi htio useliti u stan. A ipak, osjećao je neku nelagodu zbog te sumnje kojom ga je zarazio novi susjed. Nije nikada ni pomišljao na duhove, a sada, kad ih je netko drugi spomenuo, nije mu bilo posve jasno vjeruje li u njih ili ne. Lagan, suzdržljivi vjetrić naježio je travu i njemu su sad smetali doticaji prohladnih vlati na nožnim listovima. Sve mu se činilo da ga dira neko živo biće.

— Što misliš, a? — navaljivao je Zlatko njišući se na osovini.

— Ako bude nešto sumnjivo, ja ću ti odmah reći — odluči se Koko i zapita: — Hoćemo li kući?

Zlatko ne odgovori odmah, već brzo ustade, približi mu se sasvim blizu i prošapta mu gotovo u uho:

— To još nije sve. Htio sam ti još nešto odati. Važnije.

Riječi su mu bile treperave, kao ta uzbibana trava. Bijaše u njima nešto zlokobno, nešto od čega se Koko naježio, makar je skupio toliko odvažnosti da zapita, ne zamuckujući, što je posrijedi.

— Pođimo do onog plota, ondje ću ti reći — pade još zagonetniji odgovor.

Taj se plot nalazio na drugom kraju skladišta, na suprotnoj strani ulice, tako da ulične svjetiljke, koje su već gorjele, nisu onamo dosizale svojom slabom svjetlošću. Koko se ogledavao slijedeći Zlatka opreznim koracima, izbjegavajući sjenke i visoku travu. U tim trenucima gotovo da se kajao što se pobratimio s ovako čudnim prijateljem. Naravno, on nije bio kukavica, ali ipak, kad se govori o duhovima, onda je to nešto drugo. Nikad se ne zna. Zastadoše pred trulom daščanom ogradom što je skladište dijelila od velikog povrtnjaka, vlasništva Bugarina koji je uzgajao povrće i prodavao ga na tržnici. Obojica zastadoše.

— Vidiš — otpoče Zlatko, a Koko uze napeto promatrati oko sebe pribojavajući se neće li zaista ugledati nešto strašno — vidiš, to je taj plot. Neku večer, ima tome deset dana, vratio sam se ovamo vrlo kasno, oko deset sati, jer sam bio zaboravio knjigu. I kad sam došao ovamo — tu sasvim spusti glas — prišao sam ogradi tražeći knjigu. Tada sam čuo glas, netko je nekoga zvao. Kako je ovdje zašutio, Koko se, osjećajući olakšanje, požurio ubaciti:

— Pa to nije ništa neobično.

— Ali mi se učinilo da je to bio *njegov* glas.

— Čiji? — lanu Koko, ali se dosjeti i sam doda: — Staroga... je li?

— Jest. Staroga Vinceka.

— Jesi li pogledao preko plota?

— Naravno — odvrati Zlatko. — Zapravo sam se već udaljio od plota vraćajući se s knjigom prema ulici. Onda sam začuo glas, kažem ti, kao da nekog zove. Vratio sam se, popeo se na ovu ovdje letvu — on pokaza na jednu tanku poprečnu gredu — pogledao prijeko... i nisam vidio nikoga.

Zavlada muk. Koko je shvaćao što to može značiti. Nije sumnjao u Zlatka, a ipak ga je čudno promatrao. Naravno, on je znao vrlo malo o duhovima, ali ovo je u svakom slučaju bilo više nego neobično, jer živ čovjek ipak ne može propasti u zemlju. Pa da se Zlatko baš i prevario u glasu, da mu se samo pričinilo da je to pokojnikov glas, ipak je morao vidjeti one koji su govorili ili bar jednog čovjeka, ako je razgovarao sâm sa sobom. Koko se počеше desnom rukom iza lijevog uha.

— Sutra ću ti još nešto pokazati. Ja sam već, naime, nešto poduzeo da riješim tu tajnu.

— A zašto mi nećeš sada pokazati? — hrabro upita Koko strahujući u sebi da Zlatko ne promijeni odluku. Nije se bojao, ali mu je bilo vrlo nelagodno. Valjda zbog trave što ga je golicala.

— U mraku ne bi ništa vidio. Dođi rano ujutro po mene — reče Zlatko. — Idemo sada. Kod mene se, osim toga, ljute ako kasno dođem na večeru.

Obojica su odahnula kad izađoše na osvijetljenu ulicu. Ipak je noću najugodnije u svom domu.